

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yksikkökustannushankkeen avoin infotilaisuus

21.3.2025

Ohjelma

- 09:30 Tervetuloa – tilaisuuden puheenjohtaja, Laura Pitkänen, johtava erityisasiantuntija, yksikön päällikkö, VM
- 09:35 Yksikkökustannuslaskennan merkitys - Petra Kokko, neuvotteleva virkamies, STM

- 09:45-10:25 Sessio 1
  - Kansallinen yksikkökustannuslaskennan menetelmä ja tulokset – Petri Matveinen, erityisasiantuntija, THL
  - Hankkeen jatkotoimenpiteet – Petra Kokko, neuvotteleva virkamies, STM
  - Kommenttipuheenvuoro - Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen, VM
  - Yleisön kysymykset

- 10:25-10:40 Tauko

- 10:40-12:00 Sessio 2
  - Kansallisen yksikkökustannuslaskennan laskentamenetelmä ja laskennan rajaukset – Petri Matveinen, erityisasiantuntija, THL
  - Yksikkökustannus-laskennan lähtöaineistot: hyvinvointialueiden toiminta- ja taloustiedot – Hanna Nevala, hankepäällikkö, VM
  - Paneelikeskustelu: Yksikkökustannustietojen hyödyntäminen ja tulkinta
  - Yleisön kysymykset

- 12.00 Tilaisuus päättyy

Yksikkökustannus- laskennan merkitys

Petra Kokko,
neuvotteleva virkamies, STM

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

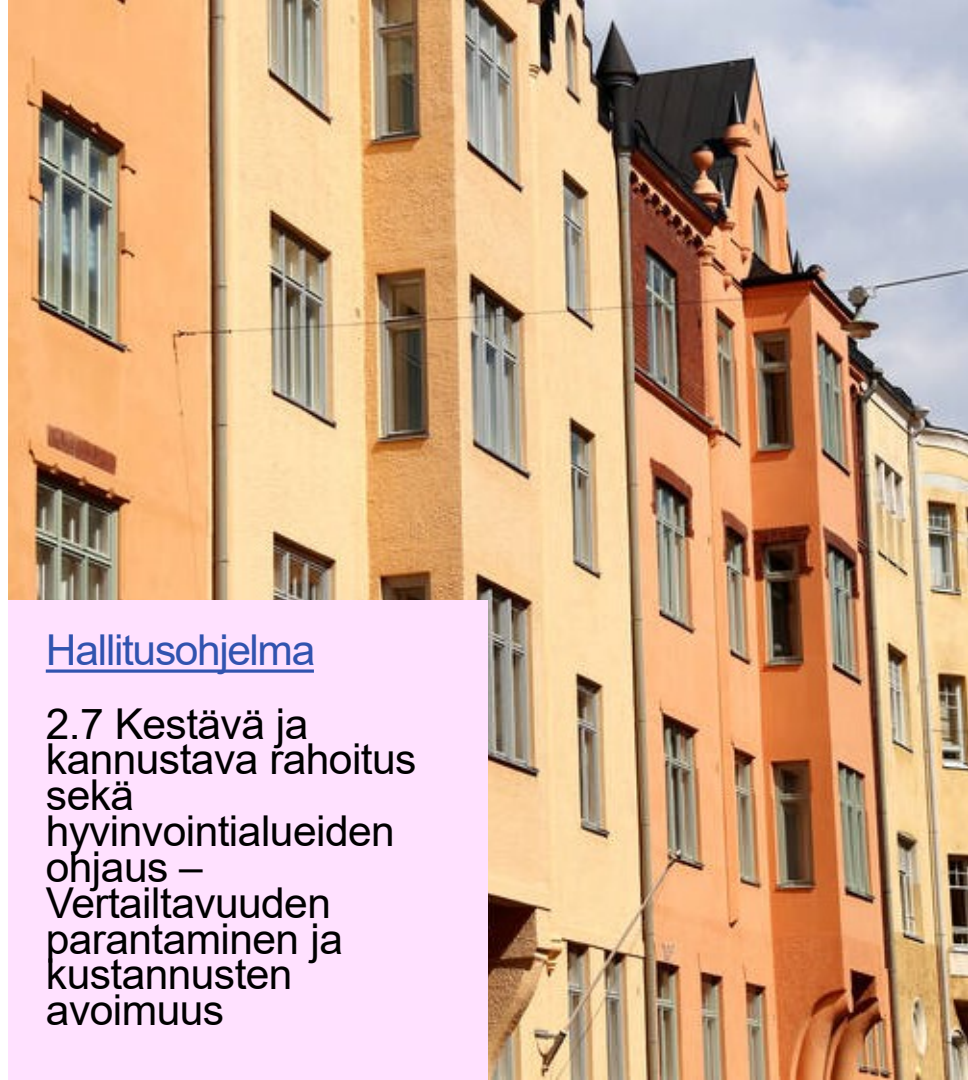
Tavoitteena vertailtavuus ja kustannusvaikuttavuus

Yksikkökustannus tarkoittaa yhden suoritteen laskennallisia kustannuksia – esimerkiksi paljonko maksaa yksi vuorokausi ikäihmisten hoivaa

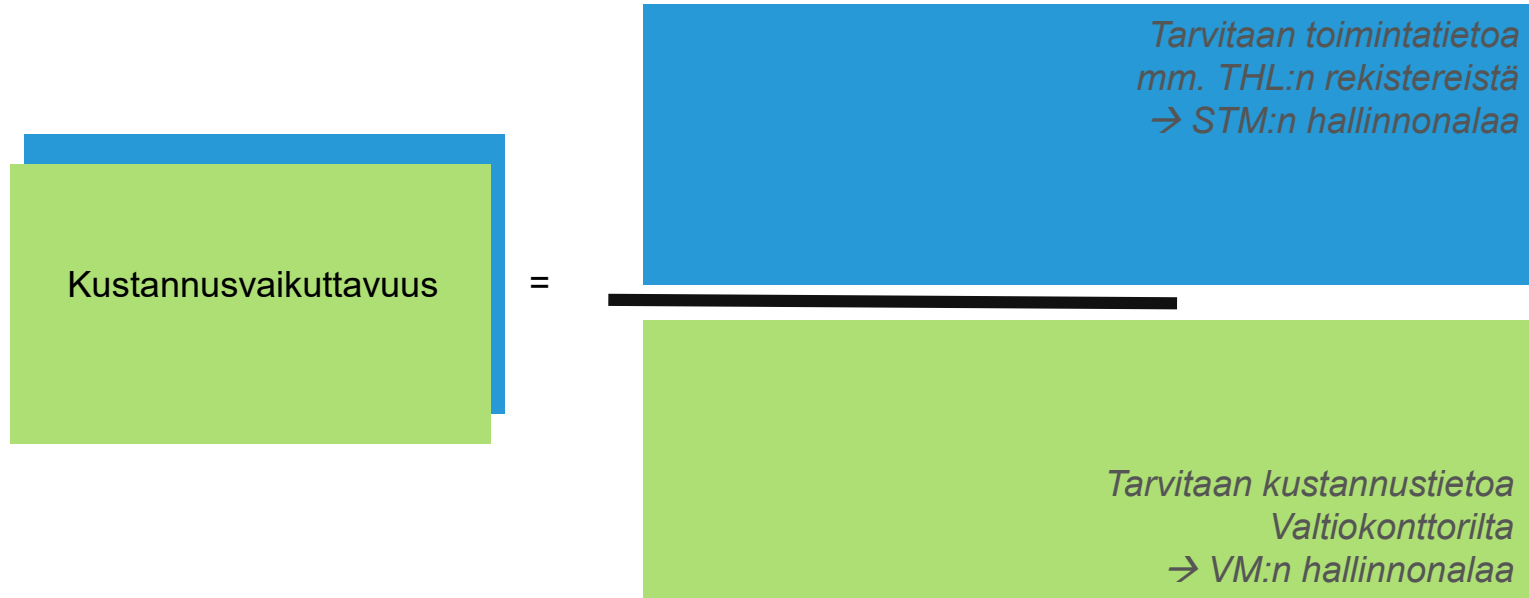
- ”Sosiaali- ja terveyspalvelujen yksikkökustannukset on asteittain julkaistava alkaen vuodesta 2025.”
- ”Yksikkökustannusten avoimuudella edistetään sitä, että kustannusvaikuttavuudeltaan parhaat toimintamallit tulevat käyttöön kaikilla alueilla.”
- Yksikkökustannuslaskenta on tiedolla johtamisen kannalta välttämätöntä, jotta voidaan kuvata palvelujen käyttöä ja analysoida näiden tuottamiseen käytettyjä resursseja yhtäaikaisesti.

Hallitusohjelma

2.7 Kestävä ja kannustava rahoitus sekä hyvinvointialueiden ohjaus –
Vertailtavuuden parantaminen ja kustannusten avoimuus

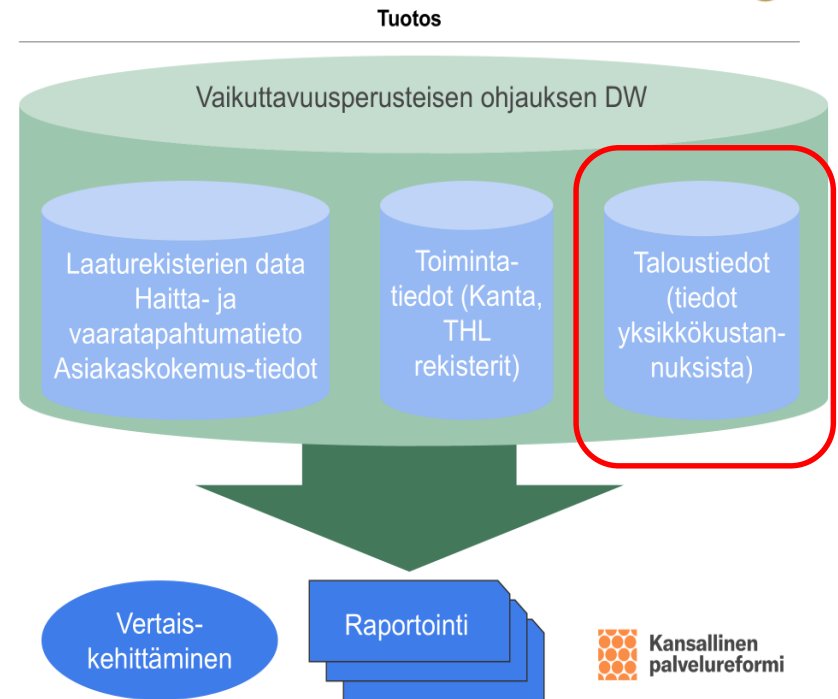
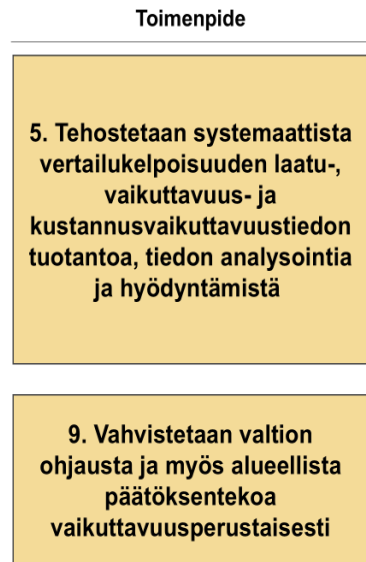
Yksikkökustannukset ovat askel kohti kustannusvaikuttavuustietoa

Kansallisen palvelureformin tavoitteena palvelujärjestelmän vaikuttavuuden lisääminen

- Yksikkökustannukset luovat perustan tuotettujen palvelujen kustannusvaikuttavuuden arvioimiseksi
- Kansalliset yksikkökustannustiedot liitetään osaksi hyte-sote-tietovarantoa, jotta voidaan tarkastella toimintaa ja taloutta yhtäaikaisesti

Tietopohjaan kohdistuvat toimenpiteet

Kansallinen laskentamenetelmä

Erityisasiantuntija
Petri Matveinen, THL

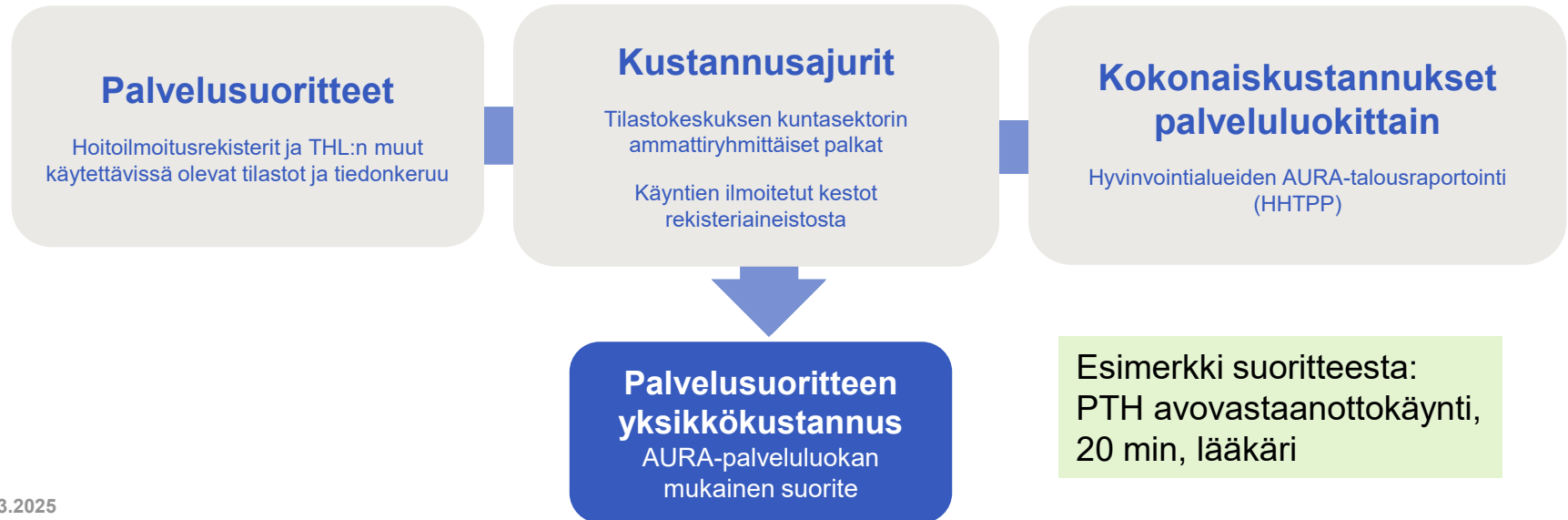

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Talous-, henkilöstö- ja toimintatietojen TAHTO-projekti

THL:n TAHTO-tietokanta yhdistää hyvinvointialueiden talouden ja toiminnan tiedot, joka mahdollistaa sote-palveluiden yksikkökustannusten laskennan.

➔ Tavoitteena on tuottaa yksikkökustannukset kattavasta aineistosta, automatisoida laskentaprosessi ja tuottaa vertailutietoa yksikkökustannuksista

Esimerkkejä yksikkökustannuksista

Palveluluokka (AURA)	Yksikkökustannus (suorite)	Laskenta	Painot	Lähtöaineistot
lääkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen	€ / hoitovuorokausi	Jakolaskenta: kustannus / suoritteet		HHTPP Sosiaalihilmo, hoitovuorokaudet
Perustason vastaanottopalvelut	€ / kontakti	Ekvivalenssilaskenta: kustannus / painotetut suoritteet	Palkka ja käynnin kesto	HHTPP Avohilmo, käynti tai asiakaskontakti
Lastensuojelun laitospalvelu	€ / hoitovuorokausi	Jakolaskenta: kustannus / suoritteet		HHTPP Lastensuojelurekisteri, hoitovuorokaudet

Julkaistut yksikkökustannukset

- **Järjestämisvastuun mukainen yksikkökustannus** kuvaa hyvinvointialueen oman alueensa asukkaille järjestämien palveluiden yksikkökustannuksia.
- Yksikkökustannus sisältää hyvinvointialueen oman palvelutuotannon ja ostopalvelujen kustannukset sekä tukipalvelut.
- Kustannukset sisältävät myös järjestämisen kustannukset.
- Kansallinen yksikkökustannus (keskiarvo) sisältää niiden hyvinvointialueiden yksikkökustannukset, joiden osalta validoinnin jälkeen voitiin varmistua laskennan lähtöaineistojen luotettavuudesta
- Tiedot on julkaistu [THL:n internetsivuilla](#)
- Laskentaa päivitetään maalis-huhtikuun 2024 aikana.

Ensimmäiset kansalliset keskiarvot julkaistu joulukuussa 2024

– aluekohtaiset tiedot päivitetään ja toimitetaan alueille kevään aikana

Palveluluokka	Keskiarvo	N (alueiden määrä)
lääkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen	184 eur / hoitovuorokausi	8 aluetta
Vammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen	210 eur / hoitovuorokausi	7 aluetta
lääkäiden kotihoito	käynti tai asiakaskontakti: Lähihoitaja, 1-20 min: 31 eur Sairaanhoitaja, 1-20 min: 35 eur	6 aluetta
Perustason vastaanotto	käynti tai asiakaskontakti: Lääkäri, 1-20 min: 111 eur Sairaanhoitaja, 1-20 min: 45 eur	6 aluetta
Lastensuojelun laitospalvelu	389 eur / hoitovuorokausi	3 aluetta

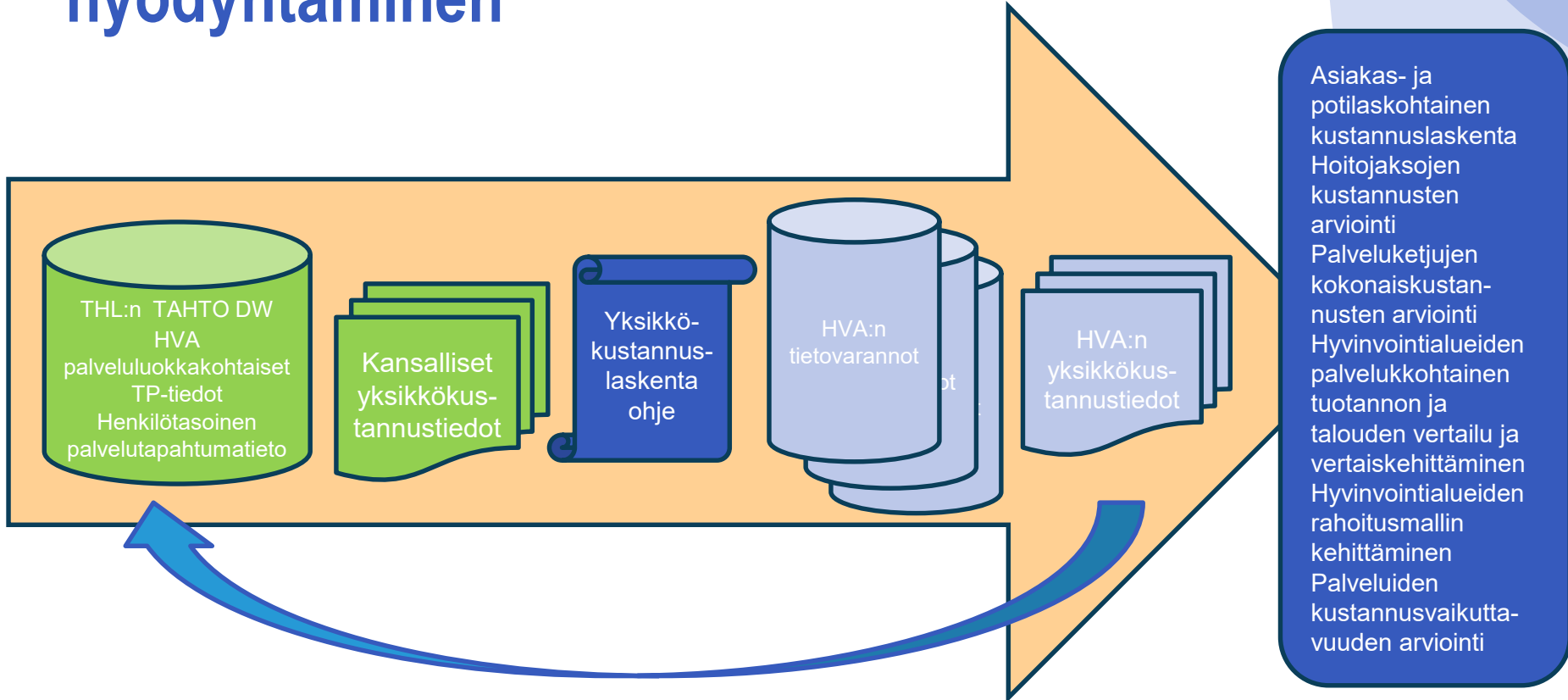
Hankkeen jatkotoimenpiteet

Neuvotteleva virkamies
Petra Kokko, STM ohjausosasto

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

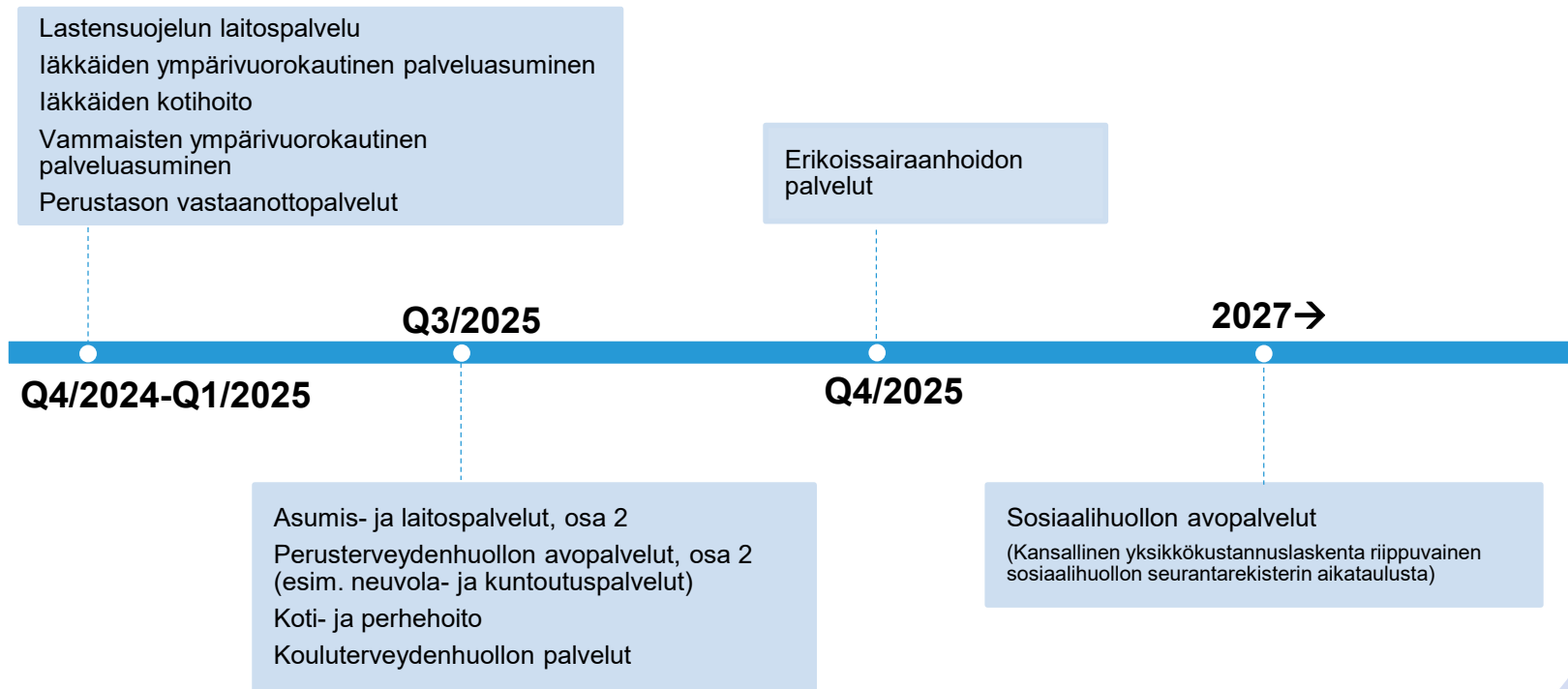
Yksikkökustannustiedon tuotanto ja hyödyntäminen

Hankkeen jatkotoimet

- Yksikkökustannusten kansallista laskentaa ja aineiston validointia jatketaan uusien palveluiden ja järjestämisen kustannusten laskentamenetelmän kehittämisen osalta, ml. sosiaalihuollon avopalvelut
- Lukujen tietopohjaa ja vertailukelpoisuutta kehitetään
  - Vuoden 2024 aineistoilla yksikkökustannusten laskenta ja tietojen hyödyntäminen alueiden välisessä vertaiskehittämisessä ja valtion ohjauksessa
- Teknisesti kehitystyötä jatketaan laskennan automatisoinnilla
- Hyvinvointialueiden yksikkökustannuslaskennan verkosto kehittää yhdenmukaisia laskennan periaatteita ja menetelmiä

Ensimmäiset tiedot ovat valmistuneet

Hyvinvointialueiden yksikkökustannuslaskennan ohjeistus

Kansallisen laskennan menetelmäkuvaus ja hyvinvointialueiden yksikkökustannuslaskennan opas:

- Lähetetty hyvinvointialueille kommentoitavaksi 01/2025.
- Julkaistaan kevään aikana
- Päivitetään hankkeen edetessä uusien palveluluokkien ja laskentamenetelmän kehittymisen osalta
- Julkaistaan THL:n sivuilla 11.4.2025 mennessä

1. VERSIONHALLINTA	3
2. YLEISTÄ	3
2.1 YKSIKKÖKUSTANNUSTEN KEHITTÄMISHANKKEEN TOIMENPITEET	4
2.2 LASKENNAN TARKOITUS JA TAVOITTEET	5
2.3 JULKAISTUT TIEDOT	5
3. YKSIKKÖKUSTANNUSLASKENNAN TOTEUTUKSEN NÄKÖKULMAT	5
3.1 JÄRJESTÄMISVASTUUN MUKAINEN YKSIKKÖKUSTANNUS	6
3.2 HYVINVOINTIALUEEN OMAN PALVELU TUOTANNON YKSIKKÖKUSTANNUS	7
3.3 OSTOPALVELUIHIN NÄHDEN VERTAILUKELPOINEN YKSIKKÖKUSTANNUS	8
3.4 OSTOPALVELUN YKSIKKÖKUSTANNUS	8
4. TALOUSTIEDOT	
4.1 HALLINTO- JA TUOKIPALVELUT	
4.2 RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT SEKÄ LUOVUTUS TUOTOT	
4.3 TALOUSTIETOIHIN LIITTYVÄT AINEISTOVALIKOT	
5. SUORITETIEDOT	
5.1 SUORITTEIDEN MÄÄRITTELYT JA POIMINTA	
5.1.1 Yhteystapa	
5.2 PALVELU LUOKKARYHMITTELIJÄ	
6. LASKENTAMENETELMÄT	
6.1 KANSALLINEN YKSIKKÖKUSTANNUSLASKENTA	
6.1.1 Suoritteiden painotukset	
6.1.1.1 Käynnin keston painokerroin	
6.1.1.2 Ammatti-painokerroin	
6.1.1.3 Perusterveydenhuollon avoisto	
6.2 KANSALLISEN YKSIKKÖKUSTANNUSLASKENTAN TAVOITTEET	
6.3 ESIMERKKI HYVINVOINTIALUEIDEN SIIRTEIDEN LASKENTAMENETELMÄSTÄ	
7. PALVELU LUOKKAKOHTAISTEN YKSIKKÖKUSTANNUSLASKENTAMENETELMÄT	
7.1 SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON YKSIKKÖKUSTANNUSLASKENTAMENETELMÄT	
7.1.1 Iäkkäiden ja vammaisten ympäristön yksikkökustannusten laskenta	
7.1.2 Yksikkökustannusten laskenta vammaisten ympärivuorokautinen palvelu	
7.2 PERUSTERVEYDENHUOLLON YKSIKKÖKUSTANNUSLASKENTAMENETELMÄT	
7.2.1 Iäkkäiden kotihoito	
7.2.2 Perustason vastaanotto palvelut	26
7.2.2.1 Yksikkökustannusten laskennan verkoston huomioita ja ohjeet hyvinvointialueille iäkkäiden kotihoito ja perustason vastaanotto palvelut	27
7.2.2.2 Yksikkökustannusten laskennan verkoston huomioita ja ohjeet hyvinvointialueille lastensuojelun laitoshoidon yksikkökustannukset	27
7.2.2.2.1 Lastensuojelun laitoshoidon yksikkökustannusten laskennan verkoston huomioita ja ohjeet hyvinvointialueille	28
7.2.2.2.1.1 Yksikkökustannusten laskennan verkoston huomioita ja ohjeet hyvinvointialueille	28
2. YKSIKKÖKUSTANNUSTEN TULKINTA	28
LÄHTEET	29
LIITTEET	29

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen yksikkökustannuslaskenta

Kansalliset yksikkökustannukset AURA-palveluluokittain - kuvaus kansallisesta laskentamenetelmästä ja ohjeet hyvinvointialueille

Kehitämme menetelmiä tuotantotapojen vertaamiseen

- Yksityisen ja julkisen tuottajan yksikkökustannukset eivät ole suoraan vertailukelpoisia, mutta vertailu on tarkoitus mahdollistaa
- Hyvinvointialueilla on monia lakisääteisiä velvoitteita (mm. järjestämisvelvoite), joiden täyttäminen aiheuttaa kustannuksia = **järjestämisen kustannukset**
- Haluamme tukea alueita tuotantotapa-analyysien toteuttamisessa:
  - 13.12.2024 julkaistu [Selvitys sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen kustannuksista](#)
  - Jatkossa kehitämme yhdessä alueiden kanssa järjestämisen kustannusten laskentamalleja

Järjestämisen
kustannusten
selvitystyö on
käynnistynyt
hankkeen
yhteydessä

Kommentti- puheenvuoro

Kunta- ja alueministeri
Anna-Kaisa Ikonen, VM

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yksikkökustannustiedon hyödyntäminen

Valtionohjauksen toteuttaminen

Vaikuttavuusperusteinen tiedolla ohjaus, hyvinvointialueiden vertaisarviointi, analyysit hyvinvointialueiden toiminnasta, taloudesta ja kustannusvaikuttavuudesta

Hyvinvointialueiden tiedolla johtaminen

Vertaisarviointi, budjetointi, kustannusvaikuttavuuden kehittäminen ja toimivien käytänteiden tunnistaminen ja levittäminen

Tutkimus, kehittäminen ja taloudellinen arviointi

Yksikkökustannusten käyttäminen taloudellisessa arvioinnissa, sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvässä tutkimuksessa sekä terveystalous-selvityksissä

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Tauko

Jatketaan klo 10:40

Laskennan rajaukset ja aineiston käsittely

Erityisasiantuntija
Petri Matveinen, THL

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Taloustiedot, rajaukset

- Kustannuksina käytetty järjestämisvastuun mukaisia ”bruttokustannuksia”

= **(Toimintakulut**

- pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot

+ **poistot ja arvonalentumiset**

- pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (epäolennaiset, ellei muissa tuotoissa/kuluissa

-x pysyvien vastaavien hyödykkeiden arvonalentumiset

+ **vyörytyskulut)**

-

(toimintatuotot (sisäiseltä sektorilta)

+ myyntituotot (kaikki pakolliset ulkoiset alasektorit)

+ vuokratuotot, muut (vain asumispalveluissa, ulkoinen sektori)

+ pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot (ulkoinen sektori)

+ **vyörytystuotot)**

- Asiakasmaksuja ei poistettu (toisten alueiden asukkaille tuotettujen palveluiden asiakasmaksut tulisi vähentää, mutta edellyttäisi manuaalista työtä ja vaikutus laskennan tulokseen erittäin vähäinen)
- Asumispalveluista vähennetty vuokratuotot, muut –tilin tiedot
  - Vuokria ei voitu erottaa vyörytystuotoista

Suoritetiedot, rajaukset

- Mikäli palvelumuotoa ei kirjattu, ei suoritetta voitu ryhmitellä millekään palveluluokalle → Laskennan ulkopuolelle jätetty noin 3,6 milj. suoritetta.
- Avohilmosta lasketusta aineistosta huomioitiin ne yhteystavat, joissa asiakas ja ammattihenkilö ovat kontaktissa (ns. etuhuoneen tekeminen). → Laskennan ulkopuolelle jätetty noin 7,6 milj. suoritetta (noin 11,7 %)*.
- Suoritteiden osalta vaihtelua alueiden välillä käynnin/muun avokontaktin alkamis- ja loppumisajankohdan kellonaikojen kirjaamisessa. Tieto tärkeä, koska käynnin/muun avokontaktin kesto vaikuttaa laskennassa käytettyihin painokertoimiin.

Laskennan rajaukset, suorit tiedot

- Mikäli käynnin/muun avohoidon kontaktin kesto ei voitu laskea suorit tiedoissa olleiden tietojen pohjalta, käynninkesto -luokka määräytyi koko maan kestojen jakauman perusteella
- Laskelmissa Avohilmon aineistosta huomioitiin SOTE-palveluiden ulkoistusten osalta tiedossa olevat ns. kokonaisulkoistukset.
- Muiden yksityisiltä palveluntuottajilta palveluseteleillä tai muina asiakaspalveluiden ostoina hankittujen palveluiden osalta huomioitiin vain ne suoritteet, joissa tilaaja/palvelusetelin antaja oli tiedossa.

Laskennan rajaukset, suoritiedot

- Vanhusten ja vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta suoritteiden kohdennus alueille toteutettu vain asiakkaan kotikuntatiedon pohjalta
  - Ratkaisuun päädyttiin siksi, että suurimmalla osalla yksityisten palvelutuottajien tuottamien palveluiden osalta tieto ostopalveluntilaajasta/palvelusetelin myöntäjästä puuttui/ei oltu ilmoitettu
- Lastensuojelunrekisterin tiedot otettu laskelmiin sellaisenaan. Suoritteet kohdistettu alueille asiakkaan kotikuntatiedon pohjalta

**Yksikkökustannus-
laskennan
lähtöaineistot:
hyvinvointialueiden
toiminta- ja taloustiedot**

Hankepäällikkö
Hanna Nevala, VM

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yksikkökustannusten taustalla monia tekijöitä

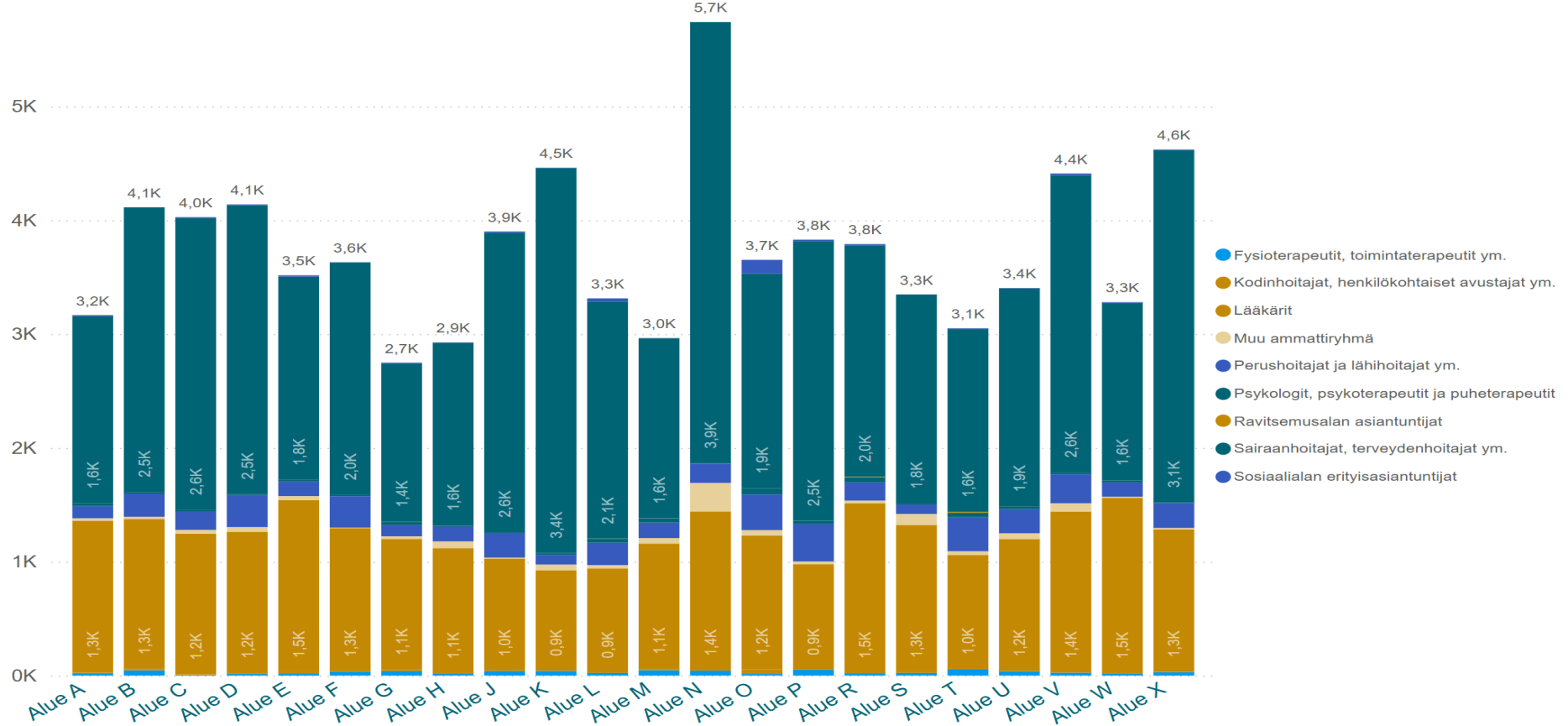
- Hyvinvointialueittain laskettujen yksikkökustannusten välillä on eroja.
- Tuottavuuserojen lisäksi eroja aiheuttavat mm. seuraavat tekijät:
  - Alueen väestörakenne ja väestöön liittyvät tekijät (esim. sairastavuus)
  - Hyvinvointialueiden erilaiset organisaatorakenteet ja sisäisen laskennan käytänteet
  - Palvelurakenne ja hyvinvointialueen tapa organisoida palvelutuotanto (esim. tiimimalli)
  - **Rekisteriaineistojen laatu ja kattavuus**

Aineiston laadun vaikutus yksikkökustannuksiin	Validoimattomat tulokset			
	keskiarvo	minimi	maksimi	Vaihteluvälin pituus
Palvelu x, järjestämisvastuun mukainen yksikkökustannus	250 eur	10 eur	754 eur	744 eur

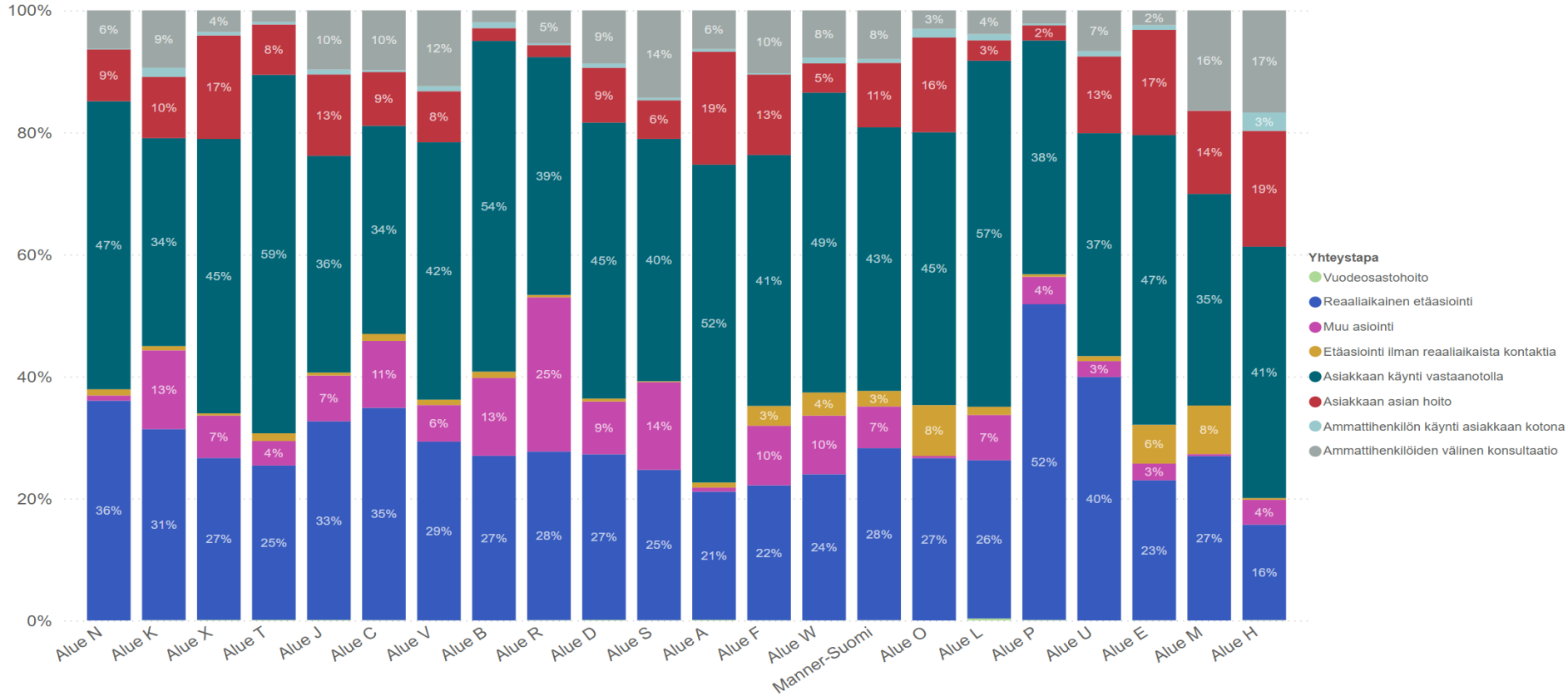
Perustason vastaanottopalvelut

- Huomioidaan seuraavat AvoHilmon palvelumuodot:
  - T11 Avosairaanhoido
  - T23 Perhesuunnittelu-/ehkäisyneuvola
  - T24 Muut neuvolapalvelut
  - T28 Seulonnat ja muut joukkotarkastukset
  - T29 Muu terveydenhoito
  - T58 Terveyssosiaalityö
  - T90 Muu palvelutoiminta
  - Palveluluokkaan kohdistetaan myös sosiaalihuollon laitos-, asumis- ja kotiin vietäviin palveluihin tarjotut perusterveydenhuollon palvelut (mm. lääkäri-, laboratorio- ja kuvantamispalvelut).
- Huom. Seuraavien sivujen visualisoinneissa käytetty kansallisen yksikkökustannuslaskennan suoritelmää, ei koko AvoHilmon aineistoa

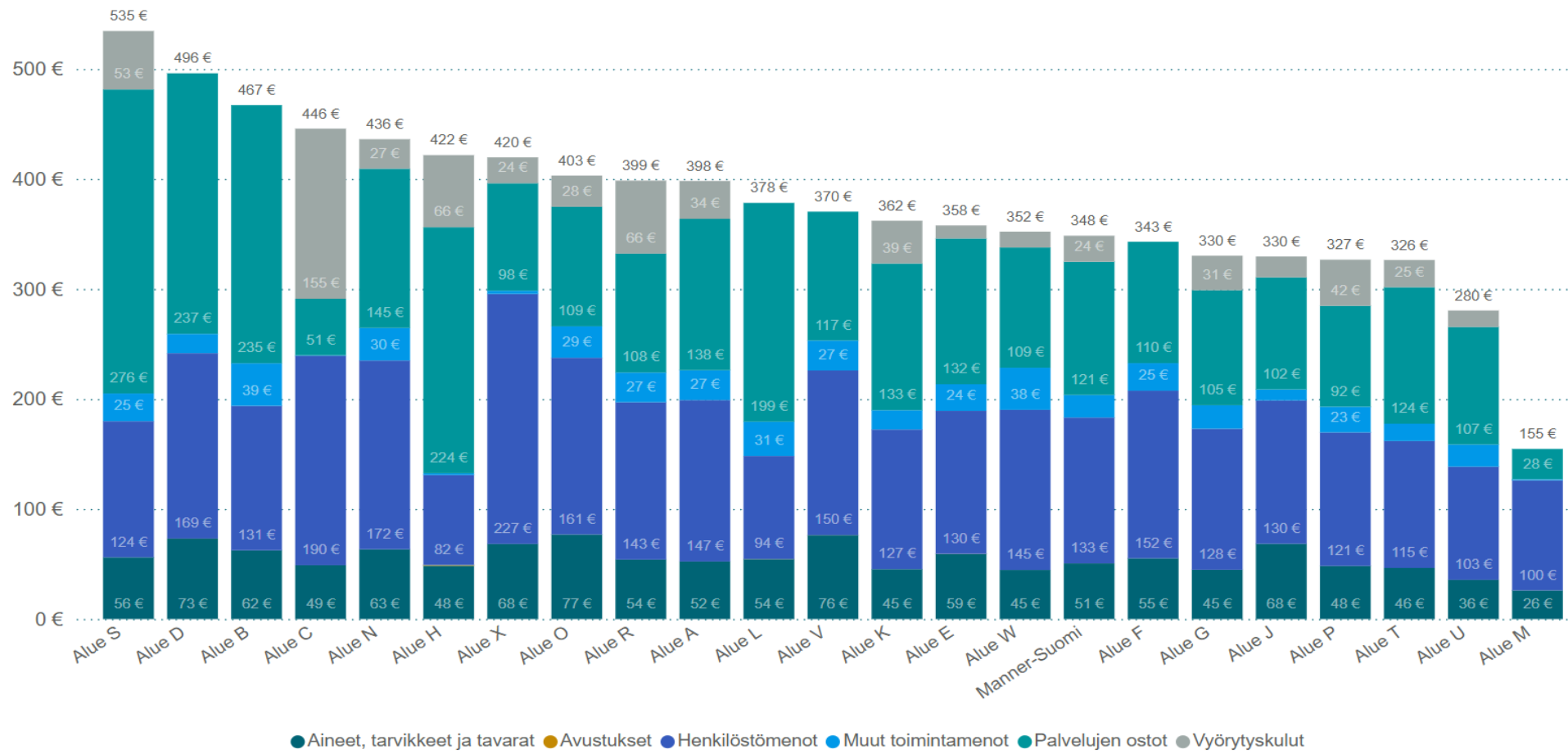
Perustason vastaanottopalvelun suoritteet per asukas (1000)

Perustason vastaanottopalveluiden yhteystavat per asukas (1000), vuosi 2023 (kaikki ammattiryhmät)

Toimintakulut per asukas, vuosi 2023

● Aineet, tarvikkeet ja tavarat ● Avustukset ● Henkilöstömenot ● Muut toimintamenot ● Palvelujen ostot ● Vyörytyskulut

Paneelikeskustelu

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Panelistit

- Anu Vuorinen, strategia- ja talousjohtaja / Pohde
- Mikko Hannola, talouspalvelujohtaja / Pirha
- Miika Linna, professori / UEF
- Juha Honkatukia, johtava tutkija / THL
- Arja Pesonen, ekonomisti / HYVIL
- Iiris Hörhammer, tutkijatohtori / Aalto yliopisto
- Antti Väisänen, johtava erityisasiantuntija / VM

Kiitos

Hanna Nevala

Hankepäällikkö, VM
hanna.nevala@gov.fi

Petra Kokko

Neuvotteleva virkamies, STM
petra.kokko@gov.fi

Merja Kemppainen

Kehittämispäällikkö, THL
merja.kemppainen@th.fi

Petri Matveinen

Erityisasiantuntija, THL
petri.matveinen@th.fi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET